

ČESKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavního soudu

J m é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaromíra Jirsy, soudců JUDr. Vladimíra Sládečka (soudce zpravodaj) a JUDr. Pavla Šámala o ústavní stížnosti **J. K.** a **P. K.**, zastoupených Mgr. Petrem Novákem, advokátem se sídlem Čichnova 1294/23a, Brno, proti rozsudkům Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2022 č. j. 15 Co 83/2022-83 a Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 13. 12. 2021 č. j. 6 C 463/2020-54, za účasti Městského soudu v Praze a Obvodního soudu pro Prahu 6 jako účastníků řízení a Smartwings, a.s. jako vedlejší účastnice řízení, **takto:**

I. Rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2022 č. j. 15 Co 83/2022-83 a rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 13. 12. 2021 č. j. 6 C 463/2020-54 bylo porušeno právo stěžovatelů na soudní ochranu a spravedlivý (řádný) proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

II. Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 26. 4. 2022 č. j. 15 Co 83/2022-83 a rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 13. 12. 2021 č. j. 6 C 463/2020-54 se ruší.

O d ů v o d n ě n í

I

1. Stěžovatelé se, s odvoláním na porušení čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), domáhají zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí.

II

2. Z obsahu napadených rozsudků, ústavní stížnosti a vyžádaného spisu se podává, že se stěžovatelé u Obvodního soudu pro Prahu 6 domáhali po žalované společnosti Smartwings, a. s., zaplacení částky 800 EUR s příslušenstvím. Důvodem bylo zpoždění letu z Antalye do Prahy o více než 3 hodiny. Podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (dále jen „nařízení“) v takovém případě přísluší cestujícímu daného letu náhrada škody ve výši 400 EUR. Žalovaná navrhla zamítnutí návrhu. Uvedla, že let žalobců nedosáhl zpoždění, které by zakládalo nárok na náhradu podle nařízení. Jako důkaz navrhla listinu o záznamu letu. Obvodní soud pro Prahu 6 žalobu zamítl. V odůvodnění uvedl, že záznamem letu bylo prokázáno, že zpoždění nedosáhlo tří hodin, a žalobcům proto nevznikl nárok na paušální náhradu škody. S ohledem na ustálenou judikaturu Městského soudu v Praze nelze mít žádných pochyb o pravdivosti listiny o záznamu letu, neboť tato listina podléhá kontrole příslušných orgánů v letecké dopravě a soud ji považoval za věrohodnou. V listinách, které předložili žalobci (kopie přílohy historie letu z portálu Flightradar24, emailová korespondence mezi Letištěm Praha, a.s., a právním zástupcem žalobců, SMS zpráva Letiště Václava Havla) není zaznamenán rozhodný okamžik prvního otevření dveří, čas příletu letadla od času uvedeného v záznamu letu se liší o 6, resp. 4 minuty. Tyto důkazy nemohou zpochybnit věrohodnost záznamu letu. Čas příletu letadla není nadto relevantní.

3. Stěžovatelé podali proti rozhodnutí Obvodního soudu pro Prahu 6 odvolání. Namítali, že soud rozhodl tendenčně, při svém rozhodování vycházel pouze z důkazu předloženého a vyhotoveného žalovanou, čas příletu logicky předchází otevření dveří letounu. Žalovaná navrhla potvrzení rozsudku a upozornila na rozhodnutí Městského soudu v Praze týkající se obdobné věci. Stěžovatelé v průběhu řízení poukázali na nálezy Ústavního soudu ze dne 7. 2. 2022 sp. zn. II. ÚS 2226/2021. Odvolací soud dospěl k závěru, že důkazní prostředek předložený žalovanou byl věrohodným důkazním prostředkem, ztotožnil se se závěry soudu prvního stupně a odkázal na jeho rozhodnutí.

III

4. Stěžovatelé v ústavní stížnosti namítají, že soudy postupovaly tendenčně ve prospěch žalované, když při posuzování délky zpoždění letu vycházely pouze z důkazu předloženého žalovanou. Podle stěžovatelů takový postup odporuje zásadě volného hodnocení důkazů, kdy soud opomněl zhodnotit všechny provedené důkazy v jejich vzájemné souvislosti. Dále stěžovatelé namítají, že soudy nepřihlédly k nálezu sp. zn. II. ÚS 2226/21, týkajícímu se povahy důkazu záznamem o provedení letu a přístupu obecného soudu k hodnocení takového důkazu. Judikatorní odklon musí být náležitě odůvodněn. To však soudy neučinily. Stěžovatelé pak soudům, zejména soudu odvolacímu, vytýkají i další nedostatky v odůvodnění. Soud se podle nich nevypořádal s jejich námitkami. Stěžovatelé také odkazují na smysl a účel úpravy obsažené v nařízení. Činnost Společenství v oblasti letecké dopravy by měla mimo jiné směřovat k zajištění vysoké úrovně ochrany cestujících a měl by být brán zároveň zřetel na požadavky ochrany spotřebitele. Soudy však svým postupem smysl a účel nařízení nerespektovaly.

IV

5. Městský soud v Praze ve vyjádření k ústavní stížnosti uvádí, že soud prvního stupně i soud odvolací postupovaly ve věci zcela standardně, a to z důvodu, který podrobně vysvětlil v rozhodnutí, když vycházel z tehdy ustálené judikatury Městského soudu v Praze. Obvodní soud pro Prahu 6 odkázal na odůvodnění obou rozsudků. Vyjádření nezasílal Ústavní soud k replice, neboť neobsahovala žádné nové, pro posouzení věci významné skutečnosti.

6. Vedlejší účastník se k ústavní stížnosti nevyjádřil, čímž se současně svého postavení v tomto řízení vzdal, což vyplývá z ust. § 63 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), ve spojení s § 101 odst. 4 občanského soudního řádu.

V

7. Ústavní soud v souladu s ustanovením § 44 zákona o Ústavním soudu uvážil, že ve věci není třeba konat ústní jednání, neboť by nijak nepřispělo k dalšímu, resp. hlubšímu objasnění věci, než jak se s ní seznámil z vyžádaného spisu a z písemných úkonů stěžovatelů a účastníků řízení. Nenařízení ústního jednání odůvodňuje i skutečnost, že Ústavní soud nepovažoval ani za potřebné provádět dokazování.

VI

8. Poté, co Ústavní soud konstatoval, že ústavní stížnost je přípustná, je podána včas a splňuje ostatní náležitosti vyžadované zákonem [§ 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu], a ověřil, že tvrzení obsažená v ústavní stížnosti mají oporu v listinných podkladech, dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

9. Ústavní soud předesílá, jak ustáleně judikuje, že je oprávněn přezkoumat správnost aplikace podústavního práva a zasáhnout do rozhodovací činnosti civilních soudů za předpokladu, že nepostupují v souladu s principy obsaženými v hlavě páté Listiny.

10. Podstatu ústavní stížnosti představuje nesouhlas stěžovatelů s hodnocením důkazů soudy obou stupňů a nedostatečným odůvodněním jejich rozhodnutí. Soudy, zejména soud odvolací, se nevypořádaly s jejich námitkami. Ve výroku rozhodnutí ani v odůvodnění také nijak nereflektovaly náleží Ústavního soudu týkající se obdobné věci.

11. Ústavní soud nejprve připomíná svou judikaturu k odůvodňování rozhodnutí: *„Požadavek řádného odůvodnění soudních rozhodnutí je jedním za základních atributů řádně vedeného soudního řízení a součástí práva na soudní ochranu. Dodržování povinnosti odůvodnit rozhodnutí zaručuje transparentnost a kontrolovatelnost rozhodování soudů a zajišťuje vyloučení libovůle; chybí-li v rozhodnutí řádné odůvodnění, je tím založena nejen jeho nepřezkoumatelnost, ale zpravidla také neústavnost - nejsou-li totiž zřejmé důvody rozhodnutí, svědčí to o libovůli v soudním rozhodování, jež není v právním státě (čl. 1 odst. 1 Ústavy) akceptovatelná. Obecné soudy jsou proto povinny adekvátně, co do myšlenkových konstrukcí racionálně logickým způsobem se vypořádat s důkazními návrhy účastníků řízení a argumentačními tvrzeními jimi uplatněnými.“* (náleží sp. zn. IV. ÚS 1898/21 a srov. též rozhodnutí v něm uváděná).

V opačném případě nese rozhodnutí znaky libovůle a odporuje právu účastníků na spravedlivý (řádný) proces.

12. Odůvodnění rozhodnutí soudu prvního stupně ani odvolacího soudu požadavkům na odůvodňování rozhodnutí formulovaným Ústavním soudem nevyhovuje. V tomto směru lze také odkázat na stěžovateli namítané rozhodnutí Ústavního soudu, kde se mj. uvádí: „*pokud za jediný klíčový a věrohodný podklad k prokázání délky zpoždění letu v cílovém místě určení měl být pro zkoumaný případ považován toliko záznam o provedení letu, vypracovaný provozujícím leteckým dopravcem, který má možnost s údaji zapisovanými do takového záznamu volně disponovat dle svých zájmů, je takový postup odporující smyslu a účelu nařízení, spočívající v ochraně cestujících jako slabší smluvní strany. Cestující by v takovém případě neměli ve sporu s provozujícím leteckým dopravcem fakticky žádnou možnost prokázat délku zpoždění letu, neboť i pokud by svá tvrzení ohledně délky zpoždění letu prokazovali jakýmikoliv jinými důkazními prostředky, například právě výpisy o letech z různých zdrojů, informacemi z letišť či od řízení letového provozu, svědeckými výpověďmi atp., byla by pro zjištění délky zpoždění letu v cílovém místě rozhodující toliko informace obsažená v záznamu o provedení letu vyhotoveného provozujícím leteckým dopravcem, a to bez ohledu na její správnost.*“ (nález sp. zn. II. ÚS 2226/21). Nejsou relevantní ani tvrzení soudů, že v listinách předložených stěžovateli není zaznamenán okamžik prvního otevření dveří, ale pouze čas příletu letadla, který není důležitý pro posouzení nároků podle nařízení. Čas příletu logicky předchází času otevření dveří. Pokud tedy již čas příletu naplňuje předpoklady pro vznik nároku na paušální náhradu škody, je zřejmé, že tomu tak bude i v případě prvního otevření dveří.

13. Dalším z komponentů práva na spravedlivý (řádný) proces je i zásada předvídatelnosti soudního rozhodování a s ní spojený princip právní jistoty a ochrana legitimního očekávání účastníků řízení (srov. např. nález sp. zn. III. ÚS 1561/13 nebo usnesení sp. zn. II. ÚS 1810/16). Vyjádřením zásady předvídatelnosti v soudním řízení je mj. i skutečnost, že soudy budou rozhodovat ve srovnatelných případech obdobně (srov. též § 13 obč. zák.). Změna interpretace či aplikace práva obecnými soudy je samozřejmě možná, musí být však náležitě, přesvědčivě a ústavně konformně odůvodněna (srov. nález sp. zn. III. ÚS 1441/17). O to více v situaci, kdy účastník sám poukáže na předchozí relevantní rozhodnutí v obdobné věci. Tato námitka musí být zahrnuta do odůvodnění rozhodnutí a řádně vypořádána (srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1167/17 a II. ÚS 387/18).

14. Odvolací soud se v daném případě odchýlil od výkladu obsaženého v nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2226/21, v odůvodnění rozhodnutí však neuvádí, proč tak učinil, nijak jej nereflexuje, a to dokonce navzdory skutečnosti, že na něj sami stěžovatelé v odvolacím řízení upozornili (jak ostatně vyplývá i z rozhodnutí odvolacího soudu). I ve vyjádření k ústavní stížnosti odvolací soud nadále pouze uvádí, že vycházel z tehdy ustálené judikatury Městského soudu v Praze. Nelze však přisvědčit námitce stěžovatelů, že uvedený nález nebyl respektován také soudem prvního stupně, neboť nález byl vydán dne 7. 2. 2022, zatímco rozhodnutí soudu prvního stupně již v prosinci 2021.

15. Ústavní soud uzavírá, že Obvodní soud pro Prahu 6 a Městský soud v Praze svými rozhodnutími porušily základní právo stěžovatelů na soudní ochranu a spravedlivý (řádný) proces, zaručené čl. 36 odst. 1 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských

práv a základních svobod. V dalším řízení vezmou soudy v úvahu a řádně zhodnotí veškeré důkazy navržené účastníky a přihlédnou k výše citovanému nálezu Ústavního soudu, neboť jsou vázány právním názorem v něm vysloveným (čl. 89 odst. 2 Ústavy). Ústavní soud také očekává, že soudy své závěry dostatečně a ústavně akceptovatelným způsobem odůvodní.

16. Na základě výše uvedeného Ústavní soud podle ustanovení § 82 odst. 2 písm. a) a § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu rozhodl, jak je ve výroku nálezu uvedeno.

Poučení: Proti nálezu Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 25. října 2022

JUDr. Jaromír Jirsa, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Lenka Kubacká